

labour-market, support of didactics innovations, permanent students support during the process of foreign languages training and high level of students satisfaction from an educational process; providing of high level of functioning in the conditions of education globalization, students and academic staff mobility; conduct of transparent skilled politics and advertisement of «kind studies»; pro-quality positions forming in higher educational environment and construction of quality culture that consists of the continuous aspiring to the quality of responsibility improvement, actions concordance, general decision-making.

The indexes of quality culture are also aspirations of educational activity on students' necessities, authentication of the workers with a working place, an incentive, but not dictatorial role of leading personnel, openness on an external evaluation, strengthening of perfecting initiatives.

The practical value of research consists of possibility of implementing positive Polish experience in native higher educational establishments. The prospects of further scientific researches are the development of recommendations in relation to foreign languages quality assurance providing in the technical universities of Ukraine taking into account the experience of European countries.

Key words: *European educational space, higher education, quality of education, the standards of education, academic environment, the educational proposals, foreign languages training, technical universities, Poland.*

УДК 378

К. В. Шевченко

Інститут педагогічної освіти
і освіти дорослих НАПН України

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ КИТАЙСЬКИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ

Стаття присвячена особливостям педагогічної практики студентів китайських педагогічних закладів, висвітлює важливість практики у становленні майбутнього педагога, необхідність набуття досвіду роботи вчителем за допомогою практики, що в подальшій педагогічній діяльності майбутнього фахівця значно спростить його адаптацію до роботи вчителем та класним керівником, детально розглядає та аналізує основні види педагогічної практики, основні документи, які координують роботу студентів під час проходження практики, висвітлює вимоги до звітування та оцінювання практикантів, аналізує зміст практики, розглядає функції школи у проходженні практики, подає китайські форми контролю за роботою студентів-практикантів. Використано такі методи дослідження: здійснення порівняльно-педагогічного аналізу, вивчення й узагальнення педагогічного досвіду, першоджерел, зроблено теоретичні узагальнення й висновки.

Ключові слова: *практика, педагогічна практика, студент-практикант, керівник практики, характеристика студента, класний керівник, види практики, зміст практики, план уроку, етапи практики.*

Постановка проблеми. У процесі підготовки вчителів у китайських педагогічних ВНЗ важливим етапом є проходження педагогічної практики, вона є невід'ємною частиною ставлення майбутнього вчителя. Навчання теорії є дуже важливим у підготовці майбутніх педагогів, але без уміння практично застосовувати теоретичні знання становлення педагогічного працівника не можливе, студент-практикант має можливість на власному

досвіді відчуті важливість професії вчителя, застосовувати набуті під час навчання компетенції в реальній педагогічній ситуації. Тому ми вважаємо, що питання педагогічної практики в КНР є актуальним для сучасної педагогічної науки, як світової, так і української та необхідно більш детально розглянути особливості практики студентів педагогічних закладів у Китаї.

Аналіз актуальних досліджень. В українській педагогіці питання педагогічної практики вітчизняних педагогічних закладів, багатьох іноземних було досліджено такими науковцями, як О. Браславська, О. Абдуліна, А. М. Бойко, В. І. Лозова, О. А. Лавриненко, С. Т. Золотухіна. Стосовно особливостей педагогічної практики студентів китайських педагогічних ВНЗ, в Україні досліджено не було, тому в нашому дослідженні ми вважаємо за доцільне здійснити порівняльно-педагогічний аналіз особливостей практичної підготовки студентів педагогічних закладів КНР.

Мета статті – проаналізувати особливості педагогічної практики студентів китайських педагогічних закладів.

Виклад основного матеріалу. У китайських ВНЗ педагогічна практика проходить починаючи зі старших курсів, розпочинається з шостого семестру, тобто з третього курсу другого семестру та триває вісім тижнів, куди входить практика класного керівництва, яка триває два тижні.

Мета практики підготувати майбутніх учителів до навчання й виховання дітей згідно зі спеціалізацією, навчити студентів педагогічних ВНЗ використовувати власні вміння, професійні знання та навички на практиці, виховувати в майбутніх учителів самостійність, поглибити знання про професію вчителя. Таким чином, згідно з автентичними програмами педагогічної практики можна виділити такі задачі: студенти-педагоги мають усвідомити дійсні умови праці вчителя, зрозуміти задачі й вимоги викладання професійно-орієнтованих дисциплін, правила навчання та виховання учнів, методи й форми, ознайомитись із навчальним матеріалом; під час проходження педагогічної практики класного керівництва студенти повинні зрозуміти реальні умови роботи класного керівника, усвідомити його роль у навчанні й вихованні дітей, зрозуміти його задачі та вимоги до нього; поглибити знання про державні заходи в галузі освіти, дослідити сучасний стан шкільної освіти, сучасні напрями розвитку освіти, зрозуміти важливість педагогічної професії та відповідальність учителя.

Педагогічна практика в китайських ВНЗ розпочинається на третьому курсі у другому семестрі, і продовжується на четвертому курсі в першому семестрі, перші два тижні студенти збирають матеріали необхідні для проведення занять у школі, а саме підбирають вправи, лекційний матеріал, наочний матеріал, який стане у пригоді під час роботи з дітьми; на третьому тижні студенти педагогічних закладів відвідують заняття вчителя, який буде керівником практики; з четвертого по сьомий тиждень – практика проведення занять зі школярами, включно 2 тижні практикуються

у класному керівництві, на останньому тижні майбутні вчителі виконують звіт з практики, який складається з характеристики кожного студента, групової характеристики, характеристики ВНЗ, оцінки з практики [2].

Практика магістрантів триває 6 тижнів, перші два тижня студенти магістратури готують матеріали та відвідують заняття вчителів, протягом останніх трьох тижнів проводять заняття та практикуються у класному керівництві, готують звіт із практики.

Важливим пунктом у дослідженні практики є її зміст. До змісту педагогічної практики студентів педагогічних закладів китайські педагоги вважають доцільним включити: навчальну практику, практику роботи класним керівником, педагогічне дослідження.

Усі ці компоненти педагогічної практики дуже важливі. Навчальна практика триває 6 тижнів, студент-практикант навчається викладати дисципліни згідно зі своєю спеціальністю. Кожний практикант повинен виконувати низку обов'язків, добре проявити себе як учитель, забезпечити високу якість навчання.

Слід виділити, що студент-практикант повинен детально розібрати навчальні стандарти та програми, у підготовці до проведення занять обов'язково спиратися на зміст навчального предмету, обирати тільки засоби навчання, які мають науковий та ідейний характер, добре розуміти цілі, ключові ідеї та труднощі навчального матеріалу, вміти чітко розподіляти час, складати письмовий план уроків; у плані уроку повинні бути: тема уроку, зміст, цілі уроку, методи навчання, описані ключові моменти та труднощі, навчальне обладнання, розподіл часу на кожну частину уроку, домашнє завдання на наступне заняття. Чорновий варіант плану повинен перевірити керівник практики, тільки після його ознайомлення, критики та виправлення помилок готовий план уроку треба віддати на перевірку вчителю, який викладає даний навчальний предмет, він повинен поставити оцінку та розписатись у кінці, тільки після цього можливо проводити урок згідно з цим планом; іншою важливою вимогою є необхідність відповідально організувати заняття, згідно з планом. Треба звертати увагу на евристичний метод і на принцип міцних знань. Хід уроку повинен бути розробленим так, щоб учні міцно засвоїли ті знання, вміння, навички, які їм передає вчитель на занятті. За допомогою евристичного методу, практикант підштовхує учнів до запам'ятовування навчального матеріалу. Опитуючи школярів майбутній педагог стимулює їх розумову діяльність, учень думає над відповіддю, у нього формуються необхідні для вирішення проблеми знання, уміння й навички, які в подальшому стають міцними знаннями. А оцінка сприятиме бажанню покращити або утримати хороший результат. Під час практики студент повинен старанно переймати досвід учителя, після проведення практикантом занять з учнями, учитель обов'язково повинен дати свою оцінку уроку й обговорити зі студентом усі недоліки. Також важливо, що

практикант має активно брати участь у позакласовій діяльності, перевіряти роботи учнів, оцінювати школярів і в інших видах навчальної та виховної діяльності. Ми вважаємо за доцільне зазначити, що на уроках практикант повинен на Путунхуа («Загальна мова» – це державна мова Китаю, мова сучасної китайської суспільно-політичної, наукової та художньої літератури) доступними словами пояснювати. Необхідно звертати увагу на міміку й поведінку. Студент повинен бути спокійним, упевненим, уникати різких рухів, охайно писати на дошці, використовувати інноваційні форми навчання, бути прикладом для наслідування. Також кожний практикант повинен записувати конспект відвіданих уроків, зробити аналіз уроку, після проходження практики, це буде доказом старанної роботи практиканта.

Іншим важливим компонентом педагогічної практики, характерним для китайської педагогічної освіти є практика класного керівництва. Майбутній учитель має можливість на власному досвіді відчувати в чому полягає робота класного керівника, які функції він виконує. Кожний студент педагогічного закладу протягом двох тижнів, починаючи з третього курсу повинен проходити практику класного керівництва, виховувати в собі необхідні навички й уміння, вчитися співпраці зі школярами, бути для них не просто джерелом знань, а й розуміти їх, допомагати їм, організовувати позашкільну діяльність.

Перед практикантом постають такі завдання практики класного керівництва: практиканти складають план роботи класного керівника, виконують повсякденну роботу класного керівника, організовують позакласні заходи, проводять зібрання, контролюють поведінку учнів, спілкуються із сім'ями учнів; згідно з вимогами ідеологічного виховання, виховувати моральні якості учнів, культуру поведінки та здоров'я, організовувати спортивно-оздоровчі заходи, проводити бесіди про моральність, ні в якому разі не допускати фізичних покарань, навчати тільки словом і працею, виступати прикладом для учнів; проводити роботу з кожним учнем, з'ясувати ситуацію в сім'ї кожного учня, ситуацію у школі, особливості розумової діяльності, здібності, обставини зі здоров'ям, особливості поведінки. Навчати, виховувати та допомагати кожній дитині [5].

Робота студента на практиці класного керівництва полягає в тому, що за короткий строк (2 тижні) він повинен: навчитися методам роботи з класом, ознайомитися з планами роботи класного керівника, з вимогами та метою його роботи, познайомитися з кожним учнем класу, навчитись оцінювати обстановку в класі, навички кожної дитини; згідно з планом роботи класного керівника, розробити власний план роботи з класом, затвердити план у керівника практики; навчитися вирішувати питання, які виникають у процесі практики, студент може спитати класного керівника про все не зрозуміле й отримати відповіді, записувати всі види роботи класного керівника, які проходили під час практики.

На завершенні практики студент повинен розробити звіт із практики. До звіту включають: відомості про школу, де проходила практика, аналіз політики держави з розвитку школи, дослідження досвіду видатних педагогів, дослідження освітніх реформ у галузі загальної освіти і навчальних програм, методів розвитку високоморальної особи в умовах ідеологічного виховання, засобів формування в учнів необхідних знань, умінь, навичок.

У китайських педагогічних закладах звіт із практики є власним педагогічним дослідженням кожного практиканта. Педагогічне дослідження розробляється практикантом за умов узгодження з адміністрацією школи, де проходила практика. Ця наукова робота пишеться на конкретну тематику, містить теоретичний аналіз джерел із педагогічної літератури. Оцінюють роботу в школі, де проходила практика, і керівник практики [3].

Стосовно організації педагогічної практики, існує чіткий план проведення практики та програми. По-перше педагогічний заклад заключає з директором школи договір про проведення практики, з числа педагогічних працівників призначають відповідальну за проведення педагогічної практики людину, або групу людей – керівників практики, кожен відповідає за проходження практики визначеної групи студентів. Кожний інститут обирає власних керівників, найчастіше з числа директорів шкіл, учених секретарів, працівників інституту, викладачів. Керівник практики координує роботу практиканта, проводить консультації з усіх незрозумілих питань.

За організацію педагогічної практики несе відповідальність навчальний відділ кожного педагогічного закладу, фахівці навчального відділу розробляють програми практики, вирішують усі проблеми, які постають у процесі практики, координують роботу керівників практики.

Слід також відмітити, що студентів-практикантів розподіляють на групи приблизно по 10 осіб у кожній, 1-2 особи призначають старшими в групі. Старший групи допомагає керівникові забезпечити взаємозв'язок з іншими студентами, які входять до складу групи, він є відповідальним за забезпечення співпраці між кожним практикантом і керівником практики; допомагати керівникові оцінювати підготовку до проведення занять у школі кожного студента-практиканта; допомагає кожному практикантові виконати задачі практики; розробляє звіт про проходження практики його групи, оцінює наскільки впоралися студенти його групи з поставленими задачами.

Треба зазначити, що китайська система педагогічної освіти надає можливість ВНЗ обирати фору контролю за практикантами. Форми контролю за проходженням практики бувають 4 типів: «Форма керівника групи» (У місті Уху провінції Аньхой студенти педагогічного університету проходять практику згідно з цією формою. Кожна група практикантів має свого керівника, керівник слідкує за проходженням практики кожного студента групи), «Форма уповноваженої особи» (Призначають уповноважену особу, яка

слідкує за проходженням практики майбутніми педагогами, допомагає їм, дає інструкції), «Форма помічника уповноваженої особи» (Відповідальність за проходження практикантами стажування лежить на працівниках школи, де проходить практика, працівник школи та практикант працюють спільно, без чіткого керівництва з боку відповідального вчителя), «Форма самостійного регулювання» (Студент самостійно домовляється зі школою, де буде проходити практика, але керівництво педагогічного закладу, де він навчається обов'язково призначає йому керівника, який буде перевіряти матеріали підготовлені практикантом, допомагати йому у вирішенні складних питань. Після закінчення практики керівник повинен дати студентові характеристику, ні в якому разі не відмовляти студентові в допомозі) [4].

Ми вважаємо за доцільне виділити важливість керівника у процесі її проходження. Це повинен бути досвідчений педагогічний працівник, який має високий рівень знань, високоморальна людина, яка дуже сумлінно ставиться до своїх робочих обов'язків. Усі ці фактори дуже важливі, адже керівник практики може вплинути на формування у практикантів гарного ставлення до професії вчителя.

Кожний педагогічний заклад має обирати керівником практики тільки високоморальну, ідеологічно виховану людину. Досвід роботи педагогом має бути не менш, ніж 3 роки. Якщо керівник практики захворів, чи має дуже важливі обставини, через які не може продовжувати керівництво практикою, інститут має право змінити керівника. Зміна керівника не повинна погіршити якість практики.

Для того, щоб проходження практики було ефективним, важливо також ретельно обирати школу, де буде проходити практика. Необхідно звертати увагу на те, щоб досвід роботи школи був великим, напрями роботи чітко зрозумілі, рівень підготовки учнів високим. Ця школа повинна бути прикладом для інших шкіл, міста, району, провінції. Це може бути гімназія, спеціалізована середня школа, професійна школа та інші.

Школа грає важливу роль в організації практики майбутніх педагогів. За проходження практики відповідають директор школи, відповідальний учитель, на уроках якого проходить стажування, завуч з навчальної роботи.

Відповідальний учитель, або класний керівник ознайомлює практиканта із сучасним станом викладання в школі, допомагає йому підвищити рівень знань з предмету, з педагогіки та психології. Тому відповідальний учитель повинен бути ідеологічно вихованою високоморальною людиною, мати високий рівень знань з предмета й бути відповідальною людиною.

Також під час практики кожний студент-практикант повинен брати участь у науково-дослідній роботі школи, згідно з планом спеціальності. Підвищити рівень знань про політику держави в галузі розвитку загальної освіти, шукати методи вирішення проблем, які постають у процесі проходження практики.

Ми вважаємо за необхідне звернути увагу на особливості оцінюванню практикантів у педагогічних закладах КНР. У кожному педагогічному закладі розробляються критерії оцінювання навчальної практики та практики роботи класним керівником. На основі критеріїв оцінювання практики поданої міністерством освіти КНР. Оцінка практиканта з педагогічної практики складається з сумарної оцінки за навчальну практику та практику класного керівництва. Керівники дуже уважно ставляться до критеріїв оцінювання, адже оцінка має бути об'єктивною. Як правило, оцінку «відмінно» отримують приблизно 30 відсотків практикантів.

Загальна оцінка за навчальну практику складається з чотирьох компонентів: підготовка до практичної діяльності, навчання учнів, позашкільного виховання, результати практики. Оцінки бувають: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка «відмінно» ставиться, якщо студент-практикант ознайомився з усіма навчальними програмами, стандартами, необхідними у викладанні конкретного предмету, готувався до занять сумлінно, добре підготував усі навчальні матеріали, використовував у роботі з учнями різноманітні методи навчання, підготував чіткий, якісний план уроку; вміло застосовував на практиці теоретичні знання з психології та педагогіки, використовував просте, доступне мовлення, розмовляв з учнями тільки на загальноприйнятому діалекті Путунхуа, проводив експериментальну діяльність, досягнув мети навчання; уважно виправляв та коректно оцінював роботи учнів, уважно ставився до організації позакласних заходів; виправляв усі помилки, які виникали у процесі проходження практики та на які вказував керівник.

Оцінка «добре» ставиться, якщо практикант сумлінно готувався до практики, розробив чіткий план уроків, допомагав учителю; зрозумів мету і ключові моменти уроку, вміло застосовував на практиці теоретичні знання з психології та педагогіки, мовлення просте, досягнув мети уроку; недостатнє сумлінно перевіряв та виправляв роботи учнів, організовував позакласні заходи; порівняно добре виправив усі помилки.

Оцінка «задовільно» ставиться, якщо практикант ставився уважно до підготовки матеріалів практики, більш-менш допомагав учителю, розробив порівняно непоганий план уроку, але з недоліками; зрозумів цілі навчання, але не вистачило науковості й моральності в навчанні учнів, мовлення майже стандартизоване, мета заняття досягнена, але з деякими недоліками; перевіряв і вправляв роботи учнів не дуже уважно, не достатнє добре організував позакласні заходи, майже не прислухався до керівника, і не виправив багато помилок.

Оцінка «незадовільно» ставиться, якщо студент готувався до практики не уважно, ставлення до роботи вчителя не сумлінне, з навчальним матеріалом виникали проблеми, хоча й допомагав учителю, але мети навчання учнів не досягнув; низький рівень володіння Путунхуа, не розуміє учнів,

результат навчання низький; не організовував позакласні заходи, не зміг виправити помилки в роботах учнів, не зважав на зауваження керівника[5].

Таким чином, ми можемо виділити, що в китайських педагогічних закладах під час оцінювання практикантів багато уваги приділяється їх рівню володіння Путунхуа, якістю підготовки матеріалів до уроку, використання різноманітних методів навчання, здатність до науково-дослідної роботи, розуміння цілей навчання та володіння всіма компетенціями на високому рівні.

Висновки. Досліджуючи сучасні програми практики провідних педагогічних закладів КНР, дійшли висновків, що педагогічна практика є дуже важливою в дослідженні підготовки вчителів, адже саме під час практики студенти мають можливість застосовувати власні компетенції, набуті під час навчання, у реальних умовах усвідомити дійсні умови праці вчителя, зрозуміти задачі й вимоги викладання професійно-орієнтованих дисциплін, розширити знання з педагогіки та психології. Ми вважаємо, що практика класного керівництва є не менш важливою, ніж навчальна практика, вона допомагає студентам зрозуміти функції класного керівника, ступінь його відповідальності. І можливість попрацювати класним керівником, ще під час навчання в університеті, робить педагогічну практику ще більш ефективним методом становлення професіонала. На нашу думку, тривалість практики також є однією з переваг, студенти мають біля двох місяців на вдосконалення власних компетенцій в умовах реальної педагогічної ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сайт міністерства освіти КНР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.moe.edu.cn/>
2. 漳州师范学院关于大力推进师范生实习支教工作的 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : dep.mnnu.edu.cn/
3. 中华人民共和国教育法律法规集。外文出版社，北京1999，185页
4. 教育技术学专业教育实习教学大纲 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.crct.edu.cn/>
5. 安徽师范大学教育实习大纲 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ahnu.edu.cn/

РЕЗЮМЕ

Шевченко Е. В. Особенности педагогической практики студентов китайских педагогических ВУЗов.

Статья посвящена особенностям педагогической практики студентов китайских педагогических заведений, освещает важность практики в становлении будущего педагога, необходимость приобретения опыта работы учителем с помощью практики, что в дальнейшем педагогической деятельности будущего специалиста значительно упростит его адаптацию к работе учителем и классным руководителем, подробно рассматривает и анализирует основные виды педагогической практики, основные документы, которые координируют работу студентов во время прохождения практики, освещает требования к отчетности и оценки практикантов, анализирует содержание практики, рассматривает функции школы в прохождении

практики, описывает китайские формы контроля за работой студентов-практикантов. Используются следующие методы исследования: осуществление сравнительно-педагогического анализа, изучение и обобщение педагогического опыта, первоисточников, разработаны теоретические обобщения и выводы.

Ключевые слова: *практика, педагогическая практика, студент-практикант, руководитель практики, характеристика студента, классный руководитель, виды практики, содержание практики, план урока, этапы практики.*

SUMMARY

Shevchenko K. The Peculiarities of Teaching Practice of The Chinese Students in Pedagogical Educational Establishments.

The training of the teachers is on a special place between other problems of modern education. Teaching practice is an integral part of teachers training. The question of teaching practice of the Chinese students in Pedagogical Educational Establishments is not revealed in the Ukrainian scientific literature at a sufficient level.

The article is devoted to the peculiarities of teaching practice of the Chinese students in Pedagogical Educational Establishments, the importance of practice of the future teacher is highlighted, the need to gain experience as a teacher by the practice that in the future pedagogical activity will greatly simplify adaptation to the work of the teacher and the form-master, the basic types of teaching practice are analyzed in details.

The basic documents that coordinate the work of the students during practical training are analyzed, the requirements for reporting and assessment of the trainees are covered, the contents of practice is analyzed, the function of the school in an internship are considered, the Chinese forms of control over the work of the teachers trainee are presented.

The aim of practice is training the students of Chinese Pedagogical Educational Establishments to teach and to educate children according to their specialization, teachers trainee study to use their skills and expertise in practice, future teachers are given opportunities to deepen knowledge of the teaching profession and to fill more independent as a leader of studying action. An important point in the teaching practice is its contents. It includes educational practice, the practice of the form-master and teacher research.

The article reveals the meaning of teaching practice, its importance, its necessity and the problems which future teachers could have in their work during practice. The teacher, who is responsible or the form-master introduces the trainee with the current state of teaching at the school, it helps to increase the level of knowledge of the subject, pedagogy and psychology. Therefore, a responsible teacher should be well educated ideologically, should have a high level of knowledge of the subject and be a responsible for a person, who conscientiously treats his profession. All these factors are important, because the head of practice can influence the formation of good attitude to the teaching profession in trainees. Pedagogical research and summarize observations of teaching experience, primary sources are used as methods of research, theoretical generalizations and conclusions are made.

Key words: *practice, teaching practice, a teacher trainee, the head of practice, the characteristics of the student, the form-master, the types of practice, practice content, a plan of the lesson, the stages of practice.*